

ITS: problemy projektów obecnej perspektywy finansowej i wyzwania nowego programowania

Utworzono: czwartek, 20, czerwiec 2013 07:46 Agnieszka Serbeńska

Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (instytucja pośrednicząca) oraz Centrum Unijnych Projektów Transportowych (instytucja wdrażająca) uczestniczą w realizacji 13 projektów ITS, wyłonionych w konkursie ogłoszonym 29 kwietnia 2010 r. w ramach działania 8.3 Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Łączne dofinansowanie jakie przyznano na te projekty wynosi blisko 505,7 mln zł. – Ta kwota jest może niewielka w porównaniu z wydawanymi na „twarde” projekty drogowe, jednak znaczenie i waga projektów ITS są równie ogromne – podkreśla Paweł Szaciłło, dyrektor Centrum Unijnych Projektów Transportowych.

Na zlecenie MTBiGM od sierpnia do grudnia ubiegłego roku prowadzone było badanie ewaluacyjne pt. „Ocena najważniejszych problemów występujących w projektach z zakresu inteligentnych systemów transportowych w ramach działania 8.3 POIiŚ” (wykonawca: Agrotec Polska Sp. z o.o.). Poza dokonaniem oceny problemów występujących podczas realizacji projektów ITS współfinansowanych z unijnych funduszy, celem badania było również przygotowanie Katalogu Dobrych Praktyk. Ponadto w ramach opracowania wyników badań wykonano wstępną analizę potrzeb inwestycyjnych miast na prawach powiatu w zakresie projektów ITS w kontekście programowania unijnej perspektywy budżetowej 2014-2020. – Planując działania ITS w nowej perspektywie finansowej na pewno należy wziąć pod uwagę wnioski płynące z tego badania – podkreśla Paweł Szaciłło. – Badanie ewaluacyjne wykonane zostało dość wcześnie; na tyle wcześnie, że na pewno wszystkich problemów jeszcze nie zdążyliśmy dotknąć. Wiele z projektów podlegających badaniu było na początkowym etapie realizacyjnym; stan ich zaawansowania nie był znaczący. Stąd spostrzeżenia ewaluatorów dotyczą głównie fazy przygotowawczej projektów oraz zlecania i kontraktowania działań. Fakt, że projekty są opóźnione też musimy brać pod uwagę, by w nowej perspektywie finansowej nie dopuścić do

ITS: problemy projektów obecnej perspektywy finansowej i wyzwania nowego programowania

Utworzono: czwartek, 20, czerwiec 2013 07:46 Agnieszka Serbeńska

powtórzenia błędów. Wzrosną wymagania wobec rozliczeń finansowych. W nadchodzącej perspektywie niewątpliwie dotychczasowa praktyka późnego podejmowania decyzji o tego typu projektach, skutkująca opóźnieniami, może w tym przypadku mieć swoje istotne znaczenie – zastrzega Paweł Szaciłło.

Przeprowadzone badanie dowiodło, że zasadniczym problemem projektów ITS było zwlekanie beneficjentów z ich rozpoczęciem aż do momentu podpisania umowy o dofinansowanie z unijnych funduszy. Można oczywiście rozumieć takie postępowanie, jednak długo przygotowywane dokumentacje aplikacyjne oraz wymagające też czasu ich oceny powodowały, że realne rozpoczęcie projektów z działania 8.3 POIiŚ nastąpiło dość niedawno. Z kolei w procesie wyboru wykonawców projektów zaobserwowano dużą liczbę pytań kierowanych przez oferentów do zapisów SIWZ, co często wymuszało dokonywanie zmian terminów składania ofert. Ponadto procedury wydłużały odwołania do KIO i skargi do sądu okręgowego.

CUPT w trakcie wykonywanych kontroli projektów wprowadzało często korekty finansowe i uznawało wydatki za niekwalifikowane z powodu uchyień w zakresie stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, np.: naruszenie zasady uczciwej konkurencji (np. wskazywanie znaków towarowych), brak kompletu dokumentacji do prowadzonego postępowania (np. brak rozeznania rynku dla zamówień podprogowych).

- Ewaluatorzy zauważyli, co również sam potwierdzam, niewłaściwą koordynację realizacji projektów ITS z innymi inwestycjami realizowanymi na tym samym obszarze. Wniosek sam się nasuwa, że te projekty powinny być odpowiednio wcześniej skoordynowane z innymi działaniami, aby nie zaistniała konieczność wykonywania robót повторно, na przykład remontu drogi. Brak tego skutkuje korektami finansowymi ponieważ nie jest możliwe dwukrotne wydatkowanie środków na zadanie w tym samym obszarze, a więc część nakładów zostanie uznana jako wydatki niekwalifikowane – mówi Paweł Szaciłło.

Pozostałe ujawnione w badaniu ewaluacyjnym problemy dotyczyły braku wiedzy i doświadczenia w realizacji projektów z zakresu ITS. Dla części beneficjentów projekty ITS jakich się podjęli miały charakter pilotażowy. Paweł Szaciłło równocześnie zauważa, że ten brak odpowiedniej wiedzy skutkował właśnie błędami, przyczyniającymi się do powstawania opóźnień, tworzenia wadliwych dokumentacji czy konieczności wprowadzania korekt finansowych. Niebagatelny wpływ na to miały również braki kadrowe po stronie beneficjentów. W tym przypadku chodzi nie tylko o zbyt małą liczbę osób delegowanych do realizacji projektów ITS, ale także o ich niedostateczne kompetencje.

- Przygotowując projekty ITS ważne jest to, by zadbać o odpowiedni dobór struktury organizacyjnej, osób odpowiedzialnych za prowadzenie projektu oraz sposobu prowadzenia projektu – podkreśla Paweł Szaciłło. Pomocą w uniknięciu problemów w realizacji projektów ITS służy stworzony w efekcie badania ewaluacyjnego Katalog Dobrych Praktyk. Wskazuje on na przykład na konieczność uwzględniania w

ITS: problemy projektów obecnej perspektywy finansowej i wyzwania nowego programowania

Utworzono: czwartek, 20, czerwiec 2013 07:46 Agnieszka Serbeńska

dokumentach strategicznych (regionów, aglomeracji, miast) potrzeb realizacyjnych projektów ITS. Ten aspekt również akcentuje Paweł Szaciłło zwracając uwagę na kontekst nowej perspektywy budżetowej UE. – I na pewno istotne jest zaczynanie realizacji projektów ITS wcześniej. Wiem, że z tym wiąże się pewne ryzyko. Nie wszystkie samorządy są w stanie poradzić sobie finansowo z takim wyzwaniem. Niemniej jednak warto – i myślę, że nie będzie innego wyjścia – rozpoczynać projekty jeszcze przed takimi twardymi decyzjami jak podpisanie umowy o dofinansowanie. Zwlekanie może bowiem doprowadzić do tego, że projekt nie uzyska w ogóle dofinansowania – mówi Paweł Szaciłło. Takie projekty zostaną bowiem uznane za niekwalifikowane, za niewykonalne na czas, za nierealizujące pewnych celów postawionych w nowym programie operacyjnym obejmującym tego typu działania.

Oczywisty jest też fakt, że powodzenie projektów ITS będzie zależało również od odpowiedniej konstrukcji SIWZ (kryteria dostępu oraz kryteria oceny ofert). – Naszych beneficjentów będę zawsze namawiał do korzystania z formuły kontroli ex-ante, a więc kontroli poprzedzającej udzielenie zamówienia. W kontekście nowej perspektywy finansowej przygotowujemy się do lepszego wypełniania tej funkcji. Chcemy beneficjentom udzielać takiego wsparcia, czyli analizować dokumentację przetargową, aby uniknąć problemów jakie mogą ujawnić się po udzieleniu zamówienia – mówi Paweł Szaciłło.

Brak wspólnej architektury ITS w Polsce jest najpoważniejszą barierą rozwoju komplementarnych systemów w naszym kraju. Badanie ewaluacyjne potwierdziło indywidualne podejście beneficjentów wdrażających ITS w ramach działania 8.3. Takie podejście do opracowania architektury systemu może utrudniać późniejszą rozbudowę i integrację ITS w zbiorczy i współpracujący układ.

- W trakcie badania ewaluacyjnego oraz z praktyki tego co teraz doświadczamy wynika, że zdania związane z projektami ITS są traktowane nie tak jak to ma miejsce w projektach inwestycyjnych w „twardą” infrastrukturę transportową. Priorytet inwestycji ITS jest u beneficjentów mniejszy. To widać. Realizacja tych działań zostawiana jest na koniec. Nie tylko brak doświadczeń w projektach ITS, ale również ograniczenia finansowe są tego przyczyną – zaznacza Paweł Szaciłło.

Brak wiedzy o korzyściach płynących z ITS jest kolejnym problemem. Dlatego w tym roku MTBiGM w zakresie działań informacyjno-promocyjnych między innymi zaplanowało przygotowanie biuletynu i materiału audiowizualnego poświęconych problematyce projektów ITS, wydanie albumu okolicznościowego z fotografiami przedstawiającymi wybrane inwestycje zrealizowane w ramach POIiŚ 2007-2013, w tym zostaną omówione projekty z zakresu ITS prowadzone w miastach. Ponadto ukaże się przewodnik po inwestycjach POIiŚ, w który prezentowane będą wszystkie projekty, mające zawarte umowy o dofinansowanie, w tym te z zakresu ITS.

AS

ITS: problemy projektów obecnej perspektywy finansowej i wyzwania nowego programowania

Utworzono: czwartek, 20, czerwiec 2013 07:46 Agnieszka Serbeńska

„Ocena najważniejszych problemów występujących w projektach z zakresu inteligentnych systemów transportowych realizowanych w ramach działania 8.3 POIiŚ” to temat wystąpienia Pawła Szaciłło, dyrektora CUPT, podczas VI Polskiego Kongresu ITS – Warszawa, 13-14 maja 2013 r.